

Katja Jeznik

Intervju z zadnjimi tremi uredniki revije Sodobna pedagogika

(intervju z dr. Jasno Mažgon, dr. Klaro Skubic Ermenc in dr. Damijanom Štefancem)

Sodobna pedagogika letos obeležuje pomemben jubilej. Letošnje štiri številke so namreč 140. letnik revije. Z imenom *Popotnik* je revija začela izhajati leta 1880, leta 1950 pa je bila preimenovana v *Sodobno pedagogiko*. Izhajala je neprekinjeno vse od prve izdaje, z izjemo vojnega obdobja med letoma 1942 in 1945. Po letnikih izhajanja je *Sodobna pedagogika* revija z najdaljšo tradicijo v Sloveniji.

Prvi urednik *Popotnika* je bil **Jakob Lopan** (1880–1881), sledil mu je **Mihail Žolgar** (1881–1882). **Miha Nerat** je revijo urejal kar 36 let (1883–1919). Sledil je desetletni mandat **Pavla Fleréta** (1919–1929). Leta 1929 je urejanje za dve leti prevzel uredniški odbor v sestavi **Antona Osterca**, dr. **Franja Žgeča** in **Ernesta Vranca**. Leta 1931 je postal urednik **Matija Senkovič**, revija pa je dobila podnaslov »časopis za sodobno pedagogiko«. Leta 1940 je urejanje prevzel **Ernest Vranc**. Prvi povojni urednik je bil **France Ostanek** (1947–1949).

Prvi glavni urednik revije pod novim imenom *Sodobna pedagogika* je bil dr. **Vlado Schmidt** (1950–1952). Kot glavni uredniki so mu do danes sledili **Marica Dekleva Modic** (1953–1960), **Vladimir Cvetko** (1961–1984), dr. **France Strmčnik** (1985–1990), dr. **Boris Kožuh** (1990–1998), dr. **Metod Resman** (1999–2007), dr. **Janko Muršak** (2007–2009), dr. **Mojca Kovač Šebart** (2010–2012), dr. **Jasna Mažgon** (2012–2015), dr. **Klara Skubic Ermenc** (2015–2017) in dr. **Damijan Štefanc** (2018–2022). Aktualna glavna urednica revije sem dr. **Katja Jeznik**.

Revija ima razširjen uredniški odbor in, kar je posebnost, ožji, 10-članski uredniški odbor, ki na predlog glavnega urednika potrjuje vse članke – to pomeni, da končno odločitev o objavi posameznega članka sprejme uredniški odbor in ne le sam urednik. Trenutno ta uredniški odbor sestavljajo predstavniki ene tuje univerze (dr. **Vladimir Wakounig**, Univerza v Celovcu, Avstrija) ter predstavniki vseh treh slovenskih univerz. Univerzo na Primorskem zastopata dr. **Sonja Rutar** in dr. **Tina Štemberger**, Univerzo v Mariboru pa dr. **Edvard Protner**. Največ članov je predstavnikov Univerze v Ljubljani: dr. **Tina Kogovšek**, dr. **Tadej Vidmar**, dr. **Jasna Mažgon**, dr. **Klara Skubic Ermenc** in dr. **Damijan Štefanc**. Predstavnica strokovnih ustanov je dr. **Tanja Možina**, ki je zaposlena na Andragoškem centru Slovenije. Vsi člani uredniškega odbora so strokovnjaki na različnih področjih vzgoje in izobraževanja.

Od leta 2019 je uredništvo sestavljeno iz glavnega, odgovornega in tehničnega urednika. Od leta 2019 je odgovorni urednik dr. **Matej Urbančič**, nalogo tehnične urednice pa je istega leta prevzela **Nina Breznikar Skočir**. Delovanje uredništva določa *Pravilnik o delovanju uredniškega odbora revije Sodobne pedagogike*, izdajatelj pa je vse od druge svetovne vojne naprej ostala *Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije*.

V vlogi aktualne odgovorne urednice sem se pogovarjala z zadnjimi tremi uredniki revije, z. dr. **Jasno Mažgon**, dr. **Klaro Skubic Ermenc** in dr. **Damijanom Štefancem**.

Začnimo z navidezno preprostim vprašanjem. Z vprašanjem, ki se nanaša na današnje ime revije, ki je zelo sodobno, čeprav se revija tako imenuje že vse od leta 1950. Ali ste med svojim urednikovanjem naleteli na pobudo za spremembo imena? Ali pa ste o tem razmišljali morda sami? Se vam zdi sprememba imena sploh smiselna?

Dr. Jasna Mažgon: Sprememba imena uveljavljene revije bi se mi zdela slaba poteza, nikoli tudi nismo o tem razpravljali, ker ni bilo nikakršne pobude. Revija ima določen status v strokovni javnosti, tako zaradi ohranjanja kakovosti objav kot zaradi dolgoletne tradicije.

Kot angleško ime smo prevzeli izraz »educational studies«, čeprav ni skladen s tradicionalno naslonitvijo termina pedagogika na nemško »Pädagogik«. Mogoče bi bili s prevodom »pedagogy« bolj zanimivi za avtorje in bralce iz vzhodnoevropskega in nemškega govornega prostora, ni pa nujno.

Dr. Klara Skubic Ermenc: Tudi v letih mojega dela pri *Sodobni pedagogiki* (kot članica uredniškega odbora ali kot urednica) na to vprašanje nisem naletela in o tem tudi nisem dosti razmišljala. Mene moti predvsem prevod imena v angleščino, ljubše bi mi bilo, če bi »educational studies« zamenjali s »pedagogy«, saj bi s tem poudarili našo (kontinentalno evropsko) pedagoško tradicijo. Z »educational studies« preveč posnemamo anglosaško razumevanje pedagoškega polja raziskovanja.

Po mojem razumevanju ima beseda sodobna v imenu dve konotaciji: s spremembo imena je prišlo do spremembe uredništva, ki je postalo precej bolj akademsko usmerjeno. Morda bi celo lahko rekli, da so »akademiki« prevzeli revijo »praktikom« – želeli so jo postaviti na sodobne (znanstvene) temelje, več poudarka dati izsledkom (empiričnih) raziskav in manj neposrednim pedagoškim izkušnjam. Poleg tega so bili to novi poveljni časi, za katere vemo, kakšne spremembe so prinesli tako v družbi kot šolstvu in pedagogiki. Ob prebiranju (sicer skopih) zgodovinskih poročil o *Popotniku* in *Sodobni pedagogiki* pa sem dobila občutek, da so morda vendarle novi uredniki želeli ohraniti duha *Popotnika*, ki je bil večinoma na strani nove, reformske, tudi družbenokritične in s tem na neki način sodobne šole.

Dr. Damijan Štefanc: Moram reči, da tudi sam, vse dokler nisi zdaj postavila tega vprašanja, nisem nikoli razmišljal o tem, da bi revija potrebovala drugačno ime, tudi kot urednik nisem prejel takšnih pobud. Ne vem, ali je bila odločitev za to ime stvar hipne inspiracije ali daljšega premisleka, vsekakor pa je imel tisti, ki mu je padla na misel *Sodobna pedagogika*, izjemen občutek za to, kakšno ime bi lahko bilo aktualno in časovno univerzalno obenem. Hkrati je to tudi ime, ki ni le časovno univerzalno v smislu, da je aktualno danes in bo najbrž enako aktualno tudi čez sto let, temveč ima lahko v vsakem obdobju drugačno, svojstveno pomensko konotacijo: s perspektive povojnega obdobja leta 1950 lahko *sodobno pedagogiko* razumemo precej drugače kot na primer v današnjem času, ko o *sodobni pedagogiki* razmišljamo v kontekstu njene globalne – tako znanstvene kot šolskopolitične – umeščenosti. Zdi se mi tudi izjemno pomembno, da v imenu ohranjamo jasen poudarek, da gre za publikacijo, ki je zavezana *pedagogiki* kot znanosti in stroki. Medtem ko je mogoče *pedagogiko* v imenu revije na začetku petdesetih let prejšnjega stoletja razumeti kot odsev dejstva, da se je v našem prostoru skozi nekaj desetletij (tj. od začetkov znanstvene pedagogike na ljubljanski univerzi vse od njene ustanovitve leta 1919) pedagogika dejansko uveljavila kot relevantna in prepoznavna znanost, se mi zdi, da danes vztrajanje pri sodobni *pedagogiki* sporoča, da kljub težnjam po marginalizaciji pedagogike in njenem utapljanju v množici disciplin, ki posegajo na področje vzgoje in izobraževanja, prav pedagogiko še vedno razumemo kot tisto znanost, ki zmore teoretično in empirično pojasnjevati fenomene, kot so vzgoja, izobraževanje, pouk, šola – na način, kot to ne zmorejo druge znanosti.

Kot sta povedali že Jasna in Klara, je bilo več polemik povezanih z angleškim prevodom imena revije. Ko je revija začela objavljati prispevke v angleščini in s tem postala potencialno zanimiva tudi za tuje bralce, smo nekaj časa uporabljali ime *Journal of Contemporary Pedagogy*. Smo se pa kasneje, ko smo revijo želeli vključiti v mednarodne bibliografske zbirke in smo morali selektorje v teh zbirkah prepričati, da smo vredni vključitve vanje, znašli pred vprašanjem, kako revijo poimenovati v angleščini, da bo angleško govorečemu bralcu razumljivo, kakšna je njena vsebinska naravnost. Problem pojma *pedagogy* je preprosto v tem, da je za bralca z angleško govorečega območja, zlasti ameriškega, zavajajoč: *pedagogy* v angleščini preprosto ne pomeni tega, kar pomeni *pedagogika* v slovenščini. Kako torej tujemu bralcu povedati, kaj je vsebinski fokus revije, če to ni zgolj *pedagogy*, torej to, čemur bi mi najbrž rekli *didaktične strategije* ali celo skupek didaktičnih oziroma pedagoških tehnik? Odločili smo se za izraz *educational studies*. Pragmatična odločitev, ki pa seveda ima – kot bi jo imela katerakoli druga – svojo ceno.

Ob prvi izdaji 10. januarja 1880 v Celju, kjer so revijo ustanovili štajerski učitelji, ki so se zavzemali za naprednejšo šolo in večji ugled učiteljskega poklica, se je revija imenovala Popotnik. Prvi urednik revije je bil Jakob Lopan, nato Mihael Žlogar. Po treh letih izhajanja revije v Celju se je uredništvo preselilo v Maribor, revijo pa je kar 36 let (1883–1919) urejal Miha Nerat. Kasnejša obdobja urednikovanja so bila precej krajša. Kaj so prednosti in kaj slabosti trenutne ureditve, ko je mandat urednikovanja praviloma dve leti?

Dr. Jasna Mažgon: Težko sodim o obsegu dela, ki so ga opravili uredniki na začetku izhajanja revije, pa tudi še desetletja zatem, vsekakor pa je delo urednika *Sodobne pedagogike* danes zahtevno, kompleksno in terja precejšen časovni vložek. Uredniki, ki so to delo v preteklosti opravljali dolga leta, si zagotovo zaslužijo vse priznanje, kajti vodenje uredniškega odbora je bilo zahtevno tudi zato, ker so recenzije za vsak članek pripravljali vsi člani uredništva, kar je pomenilo tudi do 10 recenzij za vsako prispelo besedilo. Vse recenzije je moral urednik združiti v smiselno celoto in jih posredovati avtorju oziroma avtorjem. Odločitev za dva recenzenta, ki je bila sprejeta pred približno 10 leti, je vsaj ta del urednikovanja nekoliko olajšala. Ker sem članica uredniškega odbora revije že od leta 2006, sem imela izkušnje s kar nekaj uredniki, za vse lahko rečem, da so delo opravljali z zavzetostjo in vztrajnostjo, občutek odgovornosti do revije in stroke je pravzaprav edino gorivo, ki poganja posameznika, da to delo prevzame.

Vseskozi pa je pri predaji uredniškega dela obstajala tudi nesporna pripravljenost odhajajočega urednika, da prenese svoje izkušnje in znanje v obliki konkretne pomoči novemu uredniku oziroma urednici, kar je pomembno prispevalo k ohranjanju kontinuitete in kakovosti revije.

Dr. Klara Skubic Ermenc: Mene ne intrigira toliko dolžina urednikovanja, saj je danes urednikovanje precej bolj zahtevno, profesionalizirano, s tem časovno zamudno in mi, ki to delo opravljamo skorajda prostovoljno poleg vsega ostalega rednega dela, več ne zmoremo. Bolj me intrigira dejstvo, da so uredniki bili učitelji in ne univerzitetni profesorji (tudi še v času, ko smo že imeli slovensko univerzo). Danes si to žal težko predstavljam. Ti napredni učitelji so bili intelektualci, ki so razumeli pomen dobre izobraženosti in široke razgledanosti učiteljev, ki so jo prek revije tudi spodbujali. Danes se bolj srečujemo s procesi deprofesionalizacije učiteljskega poklica: proces so pred leti začeli opisovati avtorji iz drugih držav, kjer so s procesi decentralizacije, privatizacije in standardizacije v izobraževanju zaradi nižanja stroškov in večje upogljivosti kadra začele oblasti zniževati izobrazbene zahteve za opravljanje učiteljskega poklica in šole pogodbeno najemati precej podizobraženo delovno silo. Žal zadnja leta začetek podobnega procesa opažam pri nas in me zelo skrbi – kot bi drseli nazaj v zgodovino. Najprej smo opažali, da učitelji več ne berejo strokovne literature, potem da šole zaradi finančne podhranjenosti učitelje vedno pogosteje najemajo za šolsko leto, zdaj sledimo nižanju nacionalnih standardov pri zaposlovanju učiteljev in zahtevam nekaterih direktorjev po odpravi obveznosti pedagoške izobrazbe za učitelje na poosnovnem izobraževanju. Ob tem pa se vsi čudimo, zakaj se zmanjšuje ugled poklica. Mislim, da prihaja čas za novo borbo učiteljev za večjo profesionalizacijo poklica.

Dr. Damijan Štefanc: Dveletni uredniški mandat se morda zdi kratek, je pa treba upoštevati, da uredniško delo v znanstveni reviji, ki se danes želi obdržati v ključnih bibliografskih zbirkah – za nas je to denimo Scopus –, pomeni izjemno obremenitev in pravzaprav v mnogih pogledih povsem profesionalizirano delovanje, če želimo ohranjati visoke vsebinske, jezikovne, metodološke in bibliografske standarde. Kdor se je v tej vlogi preizkusil, mu je jasno, kakšen angažma

to terja, seveda poleg ostalega rednega pedagoškega in znanstvenoraziskovalnega dela. Rotacija urednikov se mi zdi smiselna tudi zato, ker s tem revija ne stagnira in ni dolgoletna ujetnica enega uredniškega pristopa ali sloga vodenja. Urednik, ki dela dobro in želi svoj mandat podaljšati, ima možnost tudi za to, seveda če se s tem strinjata izvršni odbor in skupščina *Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije*, ki je izdajatelj revije. Je pa treba vedeti, da se uredniški proces, zlasti pri zahtevnejših tematskih številkah ali pa pri sodelovanju z uveljavljenimi tujimi avtorji, začne več kot pol, tudi eno leto pred izidom številke. V tem primeru lahko zgolj dveletni mandat v praksi pomeni, da si kot urednik ujet v časovni okvir, ki te precej omejuje pri dolgoročnejšem vsebinskem načrtovanju.

Vsako obdobje urednikovanja zaznamujejo neke posebnosti. Sodobne prelomnice so zagotovo obdobje po osamosvojitvi Slovenije, obdobje po sprejetju šolske zakonodaje leta 1996, obdobje vključevanja Slovenije v Evropsko unijo ... Od daleč se zdi, da je času vašega urednikovanja skupno predvsem vključevanje revije v različne mednarodne zbirke in bolj številčno vključevanje mednarodnih strokovnjakov v razširjeni uredniški odbor. Ali lahko opredelite glavne korake, ki ste jih kot uredniki naredili za to, da je danes revija vključena v pomembne mednarodne zbirke in da ima bogato mednarodno uredniškoasedbo? Jasna, če se ne motim, so bili prav v času vašega urednikovanja narejeni ključni koraki, ki so pripomogli k uvrstitvi revije v različne mednarodne baze?

Dr. Jasna Mažgon: V letih, ko sem vodila revijo (2012–15), se je včasih zazdelo, da bo njeno izhajanje težko obdržati nad vodo. Preprosto ni bilo član-
kov, vsaj kakovostnih ne. Že prej, še posebej pa s takratnimi spremembami so nas merila za napredovanje v akademski karieri silila v objave v tujini, tako da naši raziskovalci niso kazali zanimanja za objavljanje v revijah doma, tudi če so imele stoletno tradicijo in možnost objavljanja v angleščini. Ključno je torej bilo, da revija pride v vsaj eno od mednarodnih zbirk, ki se upoštevajo v habilitacijskih merilih slovenskih univerz, da na ta način obdržimo slovenske avtorje, hkrati pa nas začnejo prepoznavati tudi tujci. V tistem obdobju smo prišli do objav tako, da smo kontaktirali avtorje osebno, bodisi sem to počela sama bodisi člani uredniškega odbora. S tujci je bilo še težje, ker revije niso poznali in zanje ni bila zanimiva. Predvsem smo osebno nagovarjali kolegice in kolege iz nekdanjih republik skupne države, nekatere smo tudi vključili v razširjeni uredniški odbor. Veliko pogovorov na uredniškem odboru pa smo namenjali tudi temu, da mora revija še naprej izhajati v slovenščini, ker je to za naše domače bralstvo ključno, hkrati pa moramo zagotoviti dobre angleške prevode, ker nas bodo evalvatorji v mednarodnih bazah ocenjevali tudi po tem. Zato smo v tistih letih na stroške revije prevajali članke v angleščino in tudi v slovenščino, tako da je bila revija v nekem obdobju v celoti dvojezična. Po dolgih letih vztrajanja, ko smo že kar nekaj časa izpolnjevali pogoje in zahteve Elsevierja in zbirke Scopus, med katerimi je najpomembnejše redno izhajanje, ki je za urednika vedno stresno, ko se sprašuje, ali bodo avtorji dovolj hitro vrnili popravljen članek, ali bo urejanje članka pravočasno, ali bo tiskarna

pripravila prvo različico revije za pregled v dogovorjenem času, ali bo revija natisnjena in odposlana na dogovorjeni datum in še in še ..., in ob skrbi za kakovostne prevode v angleščino (še danes revija pošilja v angleščino prevedene članke v preverjanje angleškemu lektorju), smo končno dobili obvestilo, da je revija sprejeta v zbirko Scopus. Veselje je bilo neizmerno, dobili smo upanje na boljše čase, na večji dotok kakovostnih člankov, tako domačih kot tujih avtorjev.

Dr. Klara Skubic Ermenc: Obdobje vključevanja *Sodobne pedagogike* v različne zbirke presega naše tri mandate, saj so že naši predhodniki poskrbeli, da smo se vključili v nekatere med njimi, denimo v Erih+, EBSCOhost. Poleg tega je bilo to vedno skupinsko delo, s pomembnim vložkom tehničnih urednikov (zlasti Damijana, ki je bil takrat tehnični urednik). V času mandata Jasne in mene pa smo uspešno zaključili vključitev v Scopus in ESCI (Emerging Sources Citation Index). Scopus je verjetno druga najbolj pomembna zbirka na svetu, ESCI pa so, če se izrazim v šali, vice najbolj prestižne zbirke, tj. SSCI (Science Sources Citation Index). Pri ESCI gre za zbirko, v katero vključijo revije, ki bi potencialno lahko sodile v SSCI. V praksi to pomeni, da dosežajo vse zahtevane standarde, a zaradi manjšega kroga bralcev z vidika multinacionalke, ki je lastnica zbirke, finančno niso zanimive. To je praktično največ, kar lahko dosežemo, dokler objavljamo članke večinoma v slovenskem jeziku, ki dosežejo le majhen krog bralcev in niso dovolj pogosto citirani v mednarodnih revijah. Spomnim se, da sem nastopila mandat, ko smo že dolgo čakali na odziv Scopusa. Po uradni poti ni bilo mogoče priti do odločevalcev, z uredništvu komunicirajo neki anonimni uradniki, ki kot zunanja najeta delovna sila delajo za Elsevier, lastnika zbirke. Četudi države plačujejo lastnikom, da sodelujejo z revijami, do odločevalcev ne prideš. Spomnim se, da smo iskali zasebna poznanstva, da so nam sploh odgovorili. Na srečo je steklo, dobili smo pozitiven odgovor, a potem je sledilo še veliko napora, da smo prilagodili njihovim zahtevam vrsto tehničnih in vsebinskih podrobnosti in da so dejansko začeli članke nalagati v zbirke. Prihajalo je do številnih napak in po izdaji vsake revije sem moledovala, da so napake odpravljali. Zaradi globalne in nacionalne znanstvene politike revije, uredniki, avtorji, recenzenti poklekamo pred multinacionalkami, ki kujejo iz našega dela velike dobičke.

Dr. Damijan Štefanc: Kot je omenila že Klara, sem več teh korakov naredil v vlogi tehničnega urednika, še preden sem nastopil funkcijo glavnega urednika revije. Tehnično urednikovanje mi je prvi zaupal dr. Janko Muršak, ki je kot glavni urednik *Sodobno pedagogiko* prevzel leta 2007. V njegovem obdobju so bili narejeni prvi pomembni koraki k indeksiranju revije v večje število mednarodnih bibliografskih zbirk. Prej je bila revija vključena v dve nemški, kar je zadostovalo, da so bili takrat objavljeni znanstveni članki ustrezni za habilitacijske postopke raziskovalcev, ki so v njej objavljali. Kmalu po tem obdobju so se začela habilitacijska merila na slovenskih univerzah v tem pogledu precej zaostrovali; če je želel posameznik napredovati po akademski karierni lestvici, je moral svoja dela objavljati v tujem jeziku in v revijah, ki so jih indeksirale velike bibliografske multinacionalke, kar lahko razumemo kot enega od vidikov neoliberalizacije

slovenskega akademskega prostora, za *Sodobno pedagogiko* pa je v pragmatičnem smislu pomenilo, da smo morali revijo uvrstiti v več in v pomembnejše zbirke. Že leta 2011 nam je uspelo najprej z indeksacijo v zbirkah EBSCOhost in ProQuest, nato smo se uvrstili v Erih+, nazadnje nam je leta 2015 uspelo tudi z uvrstitvijo v Scopus.

Kakšen pa je vaš trenutni pogled na revijo v luči aktualnih pritiskov akademske kulture, predvsem v smislu ohranjanja dvojezičnosti revije, vključevanja oziroma ohranjanja vključenosti revije v različne mednarodne baze, omogočanja odprtega dostopa in neplačljivosti objav in podobno?

Dr. Jasna Mažgon: Če najprej odgovorim na vprašanje glede dvojezičnost: nikakor si ne predstavljam, da bi revija izhajala samo v angleščini, ker gre za najstarejšo revijo s področja vzgoje in izobraževanja pri nas, vsi, ki pri njej sodelujemo, pa smo odgovorni za razvoj stroke in strokovne terminologije v slovenščini. Seveda je to vprašanje povezano tudi s financiranjem takšnega obsega in hkratnim ohranjanjem kakovosti revije, vendar smo to vprašanje do zdaj uspešno reševali in upam, da ga bomo tudi v bodoče.

Kar zadeva vključenost v mednarodne zbirke, menim, da bi morali neka-ko povečati prepoznavnost revije, kar seveda ni enostavno, ker je konkurenca resnično močna. Zagotovo bi reviji koristilo, če bi se ji zvišal faktor vpliva, kar bi privabilo kakovostne tuje in domače avtorje. Mogoče bi bilo smiselno, da se povežemo z drugimi slovenskimi revijami s področja vzgoje in izobraževanja, ki so vključene v Scopus, in razmislimo o skupni strategiji promoviranja.

Odprti dostop je seveda tisto, česar si želimo raziskovalci, založniki revij pa nekoliko manj, ker je to finančno manj ugoden model. Tudi članki v *Sodobni pedagogiki* so že prosto dostopni. Ker pa so naš glavni naročnik vzgojno-izobraževalne ustanove in njihove knjižnice, upamo, da bo tiskana revija vendarle ostala primarni vir za tiste strokovne delavce in delavke, ki nas redno spremljajo, in da bo ta vir dohodka iz naročnin omogočal, da se revija ohranja na zdajšnji kakovostni ravni.

Dr. Klara Skubic Ermenc: To je zelo kompleksno vprašanje, ki terja celovito analizo. Sama se bom omejila na vprašanje dvojezičnosti in vključenosti v zbirke. Da sem do tujih baz do neke mere kritična (oziroma do ureditve, da baze vodijo multinacionalke, ki jih vodi profit, in ne neprofitne organizacije, ki bi skrbale za znanost in človeško skupnost), je razvidno že iz mojega prejšnjega odgovora. Revija, kot je *Sodobna pedagogika*, ima širše poslanstvo – skrbeti mora za razvoj slovenske pedagogike, negovati znanstveni in strokovni pedagoški jezik, ponujati avtorjem pomoč pri razvoju slovenske znanstvene terminologije, ponuditi prostor za razprave in vsebine, ki so pomembne za slovensko šolstvo. To je njena skorajda narodotvorna naloga (ki pa je financer ne prepozna, saj smo tudi mi finančno nagrajeni, ko smo mednarodno uspešni). Vendar ob tem ne sme pasti v domačijskost in izoliranost, ki bi prinesli velik upad kakovosti našega dela, preveliko ozkost in neobčutljivost za skupne človeške izzive. Spomnim se pogovorov s kolegi

iz Srbije, ki so zaradi Miloševićeve politike ostali zaprti v svoje nacionalne meje in so z muko vstopili nazaj v mednarodni znanstveni svet. Zato moramo ohranjati to dvojnost poslanstva in z njo dvojezičnost, pa čeprav je težko. In vsak urednik z vsako novo številko, ki jo pripravlja, ugotavlja, kako težko je to, saj je konkurenca med revijami velika, mi pa imamo omejene finančne in človeške resurse.

Dr. Damijan Štefanc: V tem pogledu je revija res v precej zahtevnem položaju. Po eni strani smo vsi, ki ustvarjamo *Sodobno pedagogiko*, zavezani temu, da ohranjamo revijo v slovenščini: naši bralci in naročniki, med katerimi so strokovni delavci v vrtcih in šolah, akademski raziskovalci vzgoje in izobraževanja, upokojeni učitelji, študentje pedagogike ..., ne nazadnje pričakujejo publikacijo, ki objavlja vrhunske strokovne in znanstvene prispevke v slovenskem jeziku. To je ključnega pomena ne le zato, ker s tem strokovno podpiramo pedagoško stroko v Sloveniji, ampak tudi za razvoj slovenske pedagoške znanstvene terminologije in metodologije. Po drugi strani smo kot znanstvena revija v primežu zahtev po mednarodni relevantnosti in odmevnosti, česar pa z objavami v slovenskem jeziku ni mogoče doseči. Če naj bodo objave v angleščini smiselne, morajo biti prispevki prilagojeni mednarodnemu bralstvu, kar pomeni, da je v reviji manj prostora za strokovne tematike, ki so izrazito lokalnega pomena, s čimer pa se zmanjšuje privlačnost revije za domače bralce, zlasti tiste, ki od revije pričakujejo podporo strokovni pedagoški praksi v Sloveniji. Dvojezičnost je zato v takih okoliščinah za *Sodobno pedagogiko* optimalna hibridna rešitev, a je obenem tudi hendikep, zaradi katerega se revija ne more enoznačno in jasno profilirati: nastala je kot slovenska strokovna revija lokalnega pomena, razvila se je v vrhunsko znanstveno revijo, če pa želi kot takšna obstati, se mora z odpiranjem v mednarodni prostor odrekat prav tistemu, zaradi česar je v slovenskem prostoru tako dragocena.

Vključevanje v mednarodne zbirke je sicer del tega procesa odpiranja navzven, v mednarodni prostor, a je treba hkrati razumeti, da gre, kot sta omenili že Jasna in Klara, zlasti pri velikih bibliografskih in založniških multinacionalkah predvsem za dobro domišljen poslovni model, od katerega imajo velike dobičke podjetja, ki te zbirke tržijo. Naravnost absurdno je, da z javnim denarjem raziskave najprej financiramo, nato z javnim denarjem drago plačujemo lastnikom mednarodnih zbirk in revij, da rezultate raziskav v obliki člankov objavljajo, na koncu pa prav tako z javnim denarjem revije iz teh istih baz še enkrat kupujemo, da sploh imamo dostop do objav, ki smo jih plačali. Pa ne le to: pogosto moramo raziskovalci sami, iz lastnega žepa, financirati objave, od katerih je dobesedno odvisno, ali bomo lahko obdržali svoje službe. To so zneski, ki lahko za posamezne članke, če jih želite objaviti v najprestižnejših revijah, dosežejo več tisoč evrov. *Sodobna pedagogika* se temu za zdaj razmeroma uspešno upira, objave slovenskih člankov so pri nas za avtorje brezplačne in trudimo se, da bi tako tudi ostalo.

140 letnikov revije priča tudi o različnih polemikah. Ena takšnih, ki je pomembneje zaznamovala čas med obema vojnama, je bila polemika v zvezi s tako imenovano staro, tradicionalno in novo, reformirano delovno šolo. Smo tudi danes priča takšnim razpravam ali pa nas je razpršenost tematik, s katerimi se ukvarja sodobna pedagoška znanost, odmaknila od skupnih pedagoških vprašanj?

Dr. Jasna Mažgon: *Sodobna pedagogika* je vedno bila prostor objav temeljnih pedagoških besedil, ki so utirala pot za nove in drugačne poglede na pedagoško teorijo in tudi prakso ter izzivala marsikateri polemičen odziv, ker pedagogika seveda ni stroka, ki bi jo bilo mogoče razvijati po principih naravoslovja, kjer je eksperiment v vseh raznolikih oblikah še vedno tista metoda, ki pripelje do novih spoznanj, ki jih je s ponovljivostjo ob enakih pogojih vedno znova možno preveriti in potrjevati.

Predvsem s tematskimi številkami je tudi *Sodobna pedagogika* odpirala prostor tako za temeljne kot za bolj specifične teme in nekatere številke so bile v strokovni javnosti zelo odmevne. Res pa je, da se danes ob poplavi svetovne produkcije člankov pojavljajo tematike, ki raziskovalce pritegnejo in začnejo o njih pisati, pri čemer gre pogosto za že znane koncepte v drugačnih, mogoče tudi bolj privlačnih terminoloških preoblikah. Zagotovo pa je tudi naloga uredništva *Sodobne pedagogike*, da vedno znova spodbuja avtorje k objavam o temeljnih konceptih pedagoške stroke, kar smo v preteklosti pogosto povezali z izvedbo letnih strokovnih posvetov v organizaciji *Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije* in tematsko številko z objavami razprav s posveta.

Dr. Klara Skubic Ermenc: To bi bilo tudi zanimivo vprašanje za zgodovinsko raziskavo. Moj občutek je, da ima *Sodobna pedagogika* zares to tradicijo polemik in da je po tem tudi prepoznana v skupnosti slovenskih raziskovalcev. Polemike so bile zelo živahne tudi v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je gradil nov šolski sistem in so se odpirala vprašanja vzgojne zasnove (osnovne šole, ocenjevanja znanja ... Danes jih je res manj, pa vendarle so. Vrtijo se okrog tematik o vzgojni zasnovi in pomenu vzgoje v javni šoli (Kroflič, Šebart, Medveš ...), zadnje čase tudi o vlogi pedagogov in pedagogike v povojnem času (Medveš, Vidmar, Protner ...). Med člani uredniškega odbora smo se že pogovarjali, zakaj je polemik manj. Morda je del odgovora v razpršenosti, kot praviš, oziroma večji specializaciji znotraj pedagogike, ker delujemo v različnih poddisciplinah in se raziskovalno ukvarjamo z različnimi temami. Del odgovora pa je gotovo znanstvena in univerzitetna politika, ki krojita naša življenja na publicističnem področju. Ko si soočen s krutim principom »publish or perish«, za polemike preprosto zmanjka časa.

Dr. Damijan Štefanc: Mislim, da je tudi danes teoretski teren, ki ga skupaj soustvarjamo na področju vzgoje in izobraževanja, precej živahen: avtorice in avtorji imajo različne poglede in teoretske interpretacije, na primer vzgojne vloge šole, razmerja med učenjem in poukom oziroma med učenjem in poučevanjem, šolskopoličnih teženj v globalnem evropskem in lokalnem prostoru – in še bi se dalo naštevati.

Bi si pa sam morda želel več polemik, kot smo jih lahko med obema vojnoma brali v *Popotniku*, pa tudi pred desetletji v *Sodobni pedagogiki*. Zdi se mi, da je danes odprte strokovne konfrontacije manj, ko do nje pride, pa si avtorji radi nadenemo rokavice in se precej potrudimo, da polemične osti zazna razmeroma ozek krog akademskega bralstva.

Teorija in praksa ne moreta druga brez druge. Tudi v reviji se prepletata vse od prvih izdaj. Kako je s tem danes, ko je revija hkrati pod drobnogledom mednarodnih znanstvenih standardov? Damijan, ti si v času svojega urednikovanja težil k temu, da v reviji, morda tudi pod mentorstvom posameznih članov uredniškega odbora, spodbujamo pisce začetnike, učitelje prakse, študente ...?

Dr. Damijan Štefanc: Mislim, da sta to dve različni vprašanji: eno je vprašanje vzgoje mladih piscev, ki šele začenjajo svojo akademsko kariero, oziroma spodbujanje piscev, ki so uspešni praktiki, niso pa nujno vešči tvorjenja strokovnih besedil, drugo pa je vprašanje razmerja med teorijo in prakso ter kako se to razmerje odraža v prispevkih, ki jih objavljamo. Morda najprej pokomentiram slednje: revija je zavezana najvišjim strokovnim in znanstvenim standardom, vsi objavljeni članki so dvojno slepo recenzirani, pri čemer recenzenti ocenijo, ali je posamezno besedilo znanstveno ali strokovno. Tu niti ne gre toliko za vrednostno hierarhijo, temveč za presojo, ali članek prinaša nova teoretična ali empirična znanstvena spoznanja in tudi po metodološki plati ustreza vsem potrebnim kriterijem znanstvenosti ali pa na podlagi že uveljavljene teorije in empiričnih spoznanj prinaša vpogled v to, kako se ali bi se lahko ta spoznanja uveljavljala v neposredni pedagoški praksi. V prvem primeru je članek znanstveni, v drugem strokovni (ali »iz prakse«), v obeh primerih pa mora zadostiti visokim kriterijem revije, ki določajo prag objavljalivosti. Drži pa tudi, da je dotok kakovostnih člankov, od katerih je ne nazadnje odvisen obstoj revije, pomembno povezan tudi z vzgojo in mentorstvom, ki ga lahko ponudimo mlajšim raziskovalcem, ki se šele uveljavljajo, ali pa piscem, ki prihajajo iz pedagoške prakse. Včasih se v recenzentskem postopku izkaže, da ima članek potencial, zahteva pa več uredniške mentorske pomoči; včasih tudi uredniki in člani uredniškega odbora, ki na fakultetah delamo s podiplomskimi, magistrskimi in doktorskimi študenti, prepoznamo potencialno dobre pisce in jih že v študijskem procesu mentorsko usmerjamo, da pripeljejo kakšno svoje besedilo do objave v reviji. S tem jih tudi spodbujamo, da se, zlasti tisti najbolj uspešni, odločajo za znanstvenoraziskovalno karierno pot, od česar je ne nazadnje odvisna ne le sodobna pedagogika, temveč tudi *Sodobna pedagogika*.

Dr. Jasna Mažgon: K temu, da damo glas tudi praktikom, smo vedno težili. Vendar se ta praksa ni prijela, tako da *Sodobna pedagogika* ostaja »akademska« revija, kar je sicer škoda. Izkušnje iz časa mojega urednikovanja so bile, da imajo praktiki pogosto povedati veliko zanimivega, težko pa to ubesedijo v koherentnem besedilu. Spodbude za objave bi verjetno morale priti do posameznikov osebno, verjetno bi tudi člani uredniškega odbora, ki imajo veliko stika s praktiki, morali bolj intenzivno nagovarjati vse, ki jih poznajo in zanje vedo, da v praksi delajo zanimive reči, da jih oblikujejo v objavljljive zapise.

Dr. Klara Skubic Ermenc: Ko so revijo v večji meri prevzeli akademiki, se je zgodil upad člankov, ki prinašajo izkušnje iz prakse in strokovna besedila. To je v resnici škoda. Če se osredotočim na obdobje zadnjega desetletja, ki ga bolje poznam, bi rekla, da smo člani uredniškega odbora večkrat iskali načine, kako

pritegniti avtorje iz prakse in kako popularizirati revijo med njimi. Ugotavljali smo, da učitelji, vzgojitelji in ravnatelji revijo berejo precej manj, knjižnice odpovedujejo naročnine. Deloma je razlog gotovo v tem, da številni članki ne obravnavajo tem, ki bi se dotikale njihovega dela in problemov, s katerimi se srečujejo, še sploh kakšne empirične študije iz tujine (kar objavljamo zaradi mednarodnih zbirk). Deloma pa so verjetno razlogi tudi v njihovi preobremenjenosti, so pa tudi odsev procesa deprofesionalizacije, ki sem ga omenila v prvem odgovoru. Praktiki iščejo (zlasti na različnih spletnih portalih) predvsem (hitre) rešitve za svoje sprotno delo. Za študij, razmislek in presojo časa in volje ni več dosti.

Na različnim mestih lahko preberemo, da je revija zelo pomembna in vplivna na področju vzgoje in izobraževanja. Ne le za akademsko skupnost, temveč tudi na sploh. Naj končamo s premislekom, ali to res drži. Kako lahko to utemeljimo in kaj so osnovna pravila, ki naj se jih drži sodobni uredniški odbor, da bo lahko revija v prihodnje okrepila svoj status in položaj med domačo in mednarodno strokovno javnostjo?

Dr. Jasna Mažgon: Nekaj predlogov sem dala že prej (delo s praktiki, zvišanje faktorja vpliva), zdi pa se mi, da so najbolj črni časi vendarle mimo. Revija je vključena v relevantne zbirke, ima svoj krog bralcev in naročnikov, še vedno je zanimiva za domače avtorje, nekoliko manj za tuje. Ker je ob odprti znanosti dostop do znanstvene produkcije res tak, kot ga do zdaj nikoli ni bilo, je ohranjanje slovenske znanstvene in strokovne revije kljub zgoraj navedenim pozitivnim vidikom resen zalogaj. Verjamem, da jo bo ohranila ravno njena »slovenskost«, da je njen potencial tudi v tem, da je ta prostor sicer majhen, vendar ploden, in da bodo domači avtorji s kakovostnimi besedili za bralce vedno zanimivi.

Dr. Klara Skubic Ermenc: Ne glede na moje prejšnje razmišljanje še vedno verjamem, da ima *Sodobna pedagogika* v Sloveniji svoj pomen in veljavo. Še vedno pri nas objavljajo najbolj uveljavljeni avtorji v slovenskem prostoru, številni ugledni avtorji se odzivajo na naša vabila k tematskim številkam in sodelovanju v razpravah, ki jih organizira uredništvo ob izdaji tematskih števil, ali na posvetih, ki jih organizira *Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije*, izdajateljica revije. Svoj vpliv in pomen bo ohranjala le s svojo aktivno držo tudi v prihodnje: tematske številke, ki jim sledijo razprave in okrogle mize, sodelovanje revije z *Zvezo* pri organizaciji posvetov in konferenc. Člani uredniškega odbora pa bomo morali biti še naprej (ali še bolj) aktivni pri pridobivanju referenčnih tujih avtorjev in pripravi mednarodno relevantnih števil. Pri tem ne smemo pozabiti na praktike – to smo konec koncev dolžni zlahtni tradiciji *Popotnika*, vsem njegovim urednikom in piscem.

Dr. Damijan Štefanc: *Sodobna pedagogika* je zagotovo v slovenskem prostoru pomembna in vplivna revija, drži se je tudi sloves, da v njej članka ni preprosto objaviti. Danes je res veliko drugih revij, v katerih lahko avtorji objavijo

svoja besedila, a zdi se mi, da ima pri mnogih objava v *Sodobni pedagogiki* posebno mesto, tudi zaradi zahtevnega recenzentskega in uredniškega procesa. Prepoznavna postaja tudi v mednarodnem prostoru, zlasti med avtorji z območja nekdanje skupne države. Prihodnost revije je zagotovo v vzdrževanju in ohranjanju njene vsebinske kakovosti, relevantna bo toliko, kolikor se bo zmogla odzivati na aktualno vzgojno-izobraževalno problematiko, kolikor bo ob tem teoretsko močna, kritično naravnana in zato tudi med praktiki prepoznana kot revija, ki jim lahko ponudi zanesljivo strokovno podporo pri premislekih o neposredni pedagoški praksi.

Vsem trem hvala za zanimiv pogovor in vpogled v obdobje vašega urednikovanja.

INFORMACIJE AVTORJEM PRISPEVKOV

Sodobna pedagogika objavlja znanstvene in strokovne prispevke, izjave, diskusije, odmeve, prikaze, ocene, novosti s pedagoških knjižnih polic, informacije o magistrskih in doktorskih delih ter druge prispevke. Prispevek s povzetkom pošljite po elektronski pošti na naslov **urednistvo@sodobna-pedagogika.net** ali v elektronski obliki na nosilcu CD po navadni pošti (Uredništvo Sodobne pedagogike, Tržaška 2, 1000 Ljubljana). Ime **datoteke s prispevkom** naj bo priimek prvega avtorja (npr. Novak.doc). Ker je postopek recenzije anonimen, v **posebni datoteki** priložite osnovne podatke o avtorju(ih), in sicer:

- a) naslov prispevka;
- b) ime in priimek avtorja(ev), akademski ali strokovni naziv, naslov ustanove, elektronski naslov;
- c) izjavo, da predloženo besedilo še ni bilo objavljeno v drugih publikacijah;
- č) kontaktno telefonsko številko.

Poslanega gradiva ne vračamo.

TEHNIČNO OBLIKOVANJE PRISPEVKA

Oblika naslovov in podnaslovov: Prispevkom, daljšim od 10.000 znakov, določite jasne, povedne naslove in podnaslove. Vodilni naslovi naj bodo zapisani **krepro**, prvi podnaslovi naj bodo zapisani *ležeče*, drugi podnaslovi pa običajno. Naslovov in podnaslovov **ne številčite. Ne uporabljajte VELIKIH TISKANIH ČRK.**

Povzetek in ključne besede: Povzetek v slovenskem in angleškem jeziku ter angleški naslov in ključne besede umestite pod naslov prispevka. Dolžina povzetka je največ 1500 znakov s presledki. Pod povzetkom navedite ključne besede. Za oboje uporabite pisavo Times New Roman, velikost 10.

Grafi, preglednice, slike: Grafe, preglednice, slike in druge grafične prikaze uvrstite v prispevek v črno-beli tehniki. Pod grafi, preglednicami in slikami navedite zaporedne številke in naslove, uporabite pisavo Times New Roman, *ležeče*, velikost 10 (primer: *Graf 1: Naslov grafa*)

Prispevek naj bo v pisavi Times New Roman, velikost 12, obojestransko poravnano. Besedne zveze, ki jih želite v besedilu posebej poudariti, zapišite *ležeče* (ne krepro!).

Opombe navajajte sproti (na dnu strani), uporabite velikost pisave 10.

Prispevki ne smejo biti daljši od 45.000 znakov s presledki (vključujoč povzetek, ključne besede in seznam literature), če gre za znanstvene oz. strokovne razprave, in ne daljši od 15.000 znakov s presledki, če gre za izjave, diskusije, odmeve, prikaze, ocene, novosti s pedagoških knjižnih polic, informacije o magistrskih in doktorskih delih ali druga podobna besedila. Znanstveni prispevki, ki bodo presegali 45.000 znakov, ne bodo posredovani v recenzentski postopek.

Avtorji naj pri sklicevanju dajejo prednost virom, ki so indeksirani v mednarodnih bibliografskih bazah (npr. Scopus in SSCI).

SKLICI V BESEDILU

Eno delo, en avtor:

- Sagadin predstavlja vrste pedagoških raziskav (Sagadin 1991, str. xxx).
- V delu *Razprave iz pedagoške metodologije* je Sagadin predstavil vrste pedagoških raziskav (Sagadin 1991, str. xxx).

Eno delo, več avtorjev:

- Če ima delo dva avtorja, vsakič navedemo oba priimka:
 - o (Štefanc in Mažgon 2010, str. xxx).
- Če ima delo več kot dva avtorja, pri navajanju vira navedemo zgolj priimek prvega avtorja, ki mu sledi »idr.«:
 - o (Čagran idr. 2007, str. xxx).

Dve deli ali več znotraj istega oklepaja:

- Dve deli ali več istega avtorja navajamo po letu izida (starejše prej). Priimek navedemo enkrat, vmes so vejice:
 - o (Sagadin 1991, 2009).
- Avtorje navajamo po abecednem vrstnem redu. Med avtorji je podpičje:
 - o (Sagadin 1991, 2009; Vidmar 2009a, 2009b).
- Kadar pri dveh različnih delih istega avtorja navajamo strani, avtorja drugič ponovno navedemo. Med obema navedbama je podpičje:
 - o (Sagadin 1991, str. xxx; Sagadin 2009, str. xxx–xxx).
- Avtorja, na katerega se sklic neposredno nanaša, navedemo na začetku, ostali sledijo po abecednem redu:
 - o (Mažgon 2007, str. xxx; prim. tudi Kožuh 2003, str. xxx; Sagadin 1991).
- V prvem sklicu na določenega avtorja oziroma delo v besedilu navedemo polni sklic (Sagadin 1991, str. 120), v nadaljnjih zaporednih primerih uporabimo namesto avtorja in letnice »prav tam« in navedbo strani, če gre za drugo stran (prav tam, str. 45) oziroma zgolj »prav tam«, če gre za sklicevanje na isti vir na isti strani (prav tam).
- »Če citat obsega poved ali več, stoji sklic za piko.« (Prav tam, str. 45) Sklicu sledi naslednja poved.
- Če gre za krajši citat, »ki obsega besedno zvezo ali stavek«, stoji sklic pred piko (prav tam, str. 46).
- Za navajanje strani uporabljamo stični pomišljaj (str. 45–54), enako za leta (1939–1945).
- Za navedbo naslova knjige, članka ali poglavja v knjigi v besedilu uporabimo poševni tisk: Sagadinovo delo *Razprave iz pedagoške metodologije*, v katerem piše o ... (Sagadin 1991).
- V besedilu običajno uporabljamo naslednje kratice: »prim.«, »prim. tudi«, »gl.«, »op.«
- Za vsak navedek znotraj citata, ki ni od citiranega avtorja (npr. kakršne koli vsebinske ali tehnične opombe oziroma dodatki avtorja besedila), uporabimo oglati oklepaj »[]«:
 - o »Pri akcijskem raziskovanju, ki združuje raziskovanje in inoviranje prakse v enoten proces, pa gre lahko za uporabo primernih [ki ne odstopajo] modelov eksperimenta.« (Sagadin 1991, str. 87)